

ULEPSZAMY KRAKÓW!

Stowarzyszenie Ulepszamy Kraków!
REGON: 386529448, NIP: 6772455330
Nr ew. 137/Miasto Kraków
ul. Szyszko-Bohusza 21
30-251 Kraków

Kraków, 29 listopada 2023 r.

Prezydent Miasta Krakowa
Jacek Majchrowski
pl. Wszystkich Świętych 3-4,
31-004 Kraków

Szanowny Panie Prezydencie!

Niniejsze pismo składamy w trybie ustawy o petycjach i oświadczamy, że wrażamy zgodę na upublicznienie naszych danych.

W Krakowie zazwyczaj instaluje się nowe latarnie uliczne, które dają mało przyjemne światło o zimnej barwie. Wiele samorządów stawia jednak na iluminacje o ciepłej tonacji, a normy stosowane w naszym mieście różnią się od przyjętych przez władze innych miejscowości. W efekcie nowe oświetlenie przychodzi czasem na myśl skojarzenia ze stołem operacyjnym, a mieszkańcom ciężko jest się przyzwyczaić do zupełnie przeciwnego rodzaju światła niż było generowane przez wiszące latami latarnie sodowe. Wskutek źle skonstruowanych wytycznych do Krakowa trafiają niechciane w innych miastach oprawy dające niebliską iluminację, które akurat często zalegają w magazynach hurtowni. Postulujemy, żeby rozważyć wprowadzenie zmian w wytycznych dotyczących specyfikacji montowanych opraw. Uważamy, że powinno się przeanalizować możliwość stosowania w naszym mieście źródeł światła o cieplejsze tonacji, która jest bardziej przyjazna dla mieszkańców.

Ciepła oraz neutralna barwa oświetlenia zapewnia lepsze odwzorowanie kolorów i ze względu na większe podobieństwo do promieni słonecznych mniej jest dezorientująca dla ludzi, co wpływa na poprawę bezpieczeństwa oraz zwiększa komfort. W wielu publikacjach naukowych pojawia się teza, że niebieska iluminacja zaburza cykl hormonalny wszystkich żywych organizmów. Zaletą błękitnego koloru jest jednak trochę większa kontrastowość i dlatego dobrze się nadaje do uzupełnienia standardowego oświetlenia w postaci na przykład dodatkowych lampy przy przejściach dla pieszych. Coraz częściej można się spotkać z opiniami, że ciepła iluminacja powinna jednak stanowić podstawę rozwiązań stosowanych na ulicach, a źródła światła o chłodnej barwie należy stosować raczej tylko jako uzupełnienie.

Temperatura światła wyrażana jest w stopach kelwina. Im mniejsza wartość współczynnika tym cieplejsza jest iluminacja. W Krakowie zostały wprowadzone wytyczne zgodnie którymi, instalowane są lampy o dość chłodnej tonacji. Wprowadzone przez ZDMK regulacje zakładają, że ma się ona mieścić w przedziale od 4000k (neutralna) do 4500k (wchodząca już w niebieskie). Miasto zostawiło

wykonawcom dowolność przy wyborze, czy lampy będą działać bliżej górnej czy dolnej granicy ustalonych widełek. Dlatego częściej firmy montują oprawy dające światło o chłodniejszej tonacji, które są coraz mniej popularne w Polsce i wiele hurtowni je wyprzedaje. W efekcie Kraków w naszej opinii stał się takim trochę śmietnikiem dla latarni niechcianych w reszcie kraju. Choć pewną pozytywną zmianą jest, że we wszystkich przetargach są już odniesienia do tonacji barw latarni. Szkoda jednak, że przyjęto takie wartości.

Nie udało nam się znaleźć innego dużego miasta, w Polsce, które by dopuszczało instancję standardowego oświetlenia o tak zimnej barwie. W Warszawie wprowadzona norma zakładająca, że wszystkie typowe latarnie mają emitować światło o wartości 3000k, co daje przyjemną ciepłą iluminację. Niektóre miasta nie mają jednolitych normy dla całego samorządu, ale w poszczególnych przetargach są zapisywane wytyczne dotyczące stosowanej tonacji. Dla przykładu w Kielcach montowane są lampy świecące w przedziale 3000k do 3500k, we Wrocławiu wartości mieszczą się w widełkach od 3500k do 4000k, a w Szczecinie od 3750 k do 4250k. Nie udało się jednak znaleźć przetargu, gdzie dopuszczalna wartość wynosiłaby aż 4500k jak w Krakowie.

Warto podkreślić, że powyższe liczby odnoszą się do standardowego oświetlenia. W przypadku lamp dedykowanych doświetlaniu przejść dla pieszych czy wysokich masztów powszechnie stosuje się oprawy o zimnej barwie, które mają być jednak tylko uzupełnieniem reszty iluminacji.

Tonacja iluminacji bardzo przekłada się na percepcję przestrzeni przez mieszkańców. Dużo przyjemniej jest się poruszać po ulicach wypełnionych ciepłym światłem przypominającym promyki słońca. Zimna i nieprzyjemna iluminacja może potęgować uczucie zagrożenia. Dlatego rodzaj zamontowanych latarni ma wpływ na zachowania społeczne i światło jest niezwykle ważnym elementem naszej wspólnej przestrzeni. Mamy jednak świadomość jak bardzo złożonym tematem jest optyka. Stosowane rozwiązania muszą w pierwszej kolejności służyć bezpieczeństwu. Naszym zdaniem warto jednak rozważyć możliwość instalacji opraw o cieplejszej tonacji światła. Skoro inne samorządy idą w tym kierunku, czemu Kraków prowadzi odmienną politykę?

Dobiega końca okres żywotności wielu lamp sodowych zamontowanych w Krakowie. Dlatego coraz częściej żarniki się przepalają, a koszty serwisowania leciwych latarni rosną. LED-y zużywają kilka razy mniej prądu niż tradycyjne oprawy i jak zostaną dobrze zamontowane to dużo lepiej oświetlają ulice. W następnych latach potrzeba będzie wymiana wielu tysięcy opraw. Przed przeprowadzaniem operacji warto przemyśleć stosowane normy oświetlania, aby pieniądze zostały dobrze wydane.

Informacja, że wszystkie nowo instalowane oprawy w Warszawie mają mieć temperaturę barwową 3000k (ciepły biały) została zawarta w komunikacie Zarządu Dróg Miejskich w Warszawie, który jest dostępny na tej stronie: <https://zdm.waw.pl/dzialania/wymiana-opraw-oswietleniowych/>

Wymogi dla innych miast zostały wskazane na podstawie analizy dokumentacji prowadzonych przetargów

Z poważaniem

Krzysztof Kwarciak
przewodniczący Stowarzyszenia Ulepszamy Kraków

